

Ko e Siate 'a e Komiunitī Fakaakó

Collaborative. **Respectful.**
Fengāue'aki.

Fefaka'apa'apa'aki.

Communication.
Fetu'utaki.

'Oku tātā lalahi atu 'i he Siate 'a e Komiunitī Fakaakó ni 'a e ngaahi fatongia 'o e ngaahi mātu'á, kau tauhi', kau faiakó mo e kau ngāue 'a e 'apiakó 'i he ngaahi 'apiako pule'anga 'a NSW ke fakapapau'i 'oku fepipiki fakataha, fepoupouaki mo fengāue'aki 'etau ngaahi 'ātakai fakaakó.

Ko e ngaahi me'a 'oku 'oatu he'etau ngaahi 'apiakó

'Oku ngāue 'a e ngaahi 'apiako pule'anga NSW ke fa'u ha ngaahi 'ātakai lelei ma'ae fānauako, kau ngāue mo e kotoa 'o e komiunitī fakaako 'oku nau poupou'i ko ia 'a e ako 'a e fānauakó. 'Oku mau feinga ke fakapapau'i 'oku 'ilo'i, fakamahu'inga'i mo tokanga'i 'a e toko taha ako kotoa pē.

'Oku hoko 'a e ako lelei tahá 'i he taimi ko ia 'oku ngāue fakataha ai 'a e ngaahi mātu'á mo e ngaahi 'apiakó.

'Oku poupou'i 'e he Siate 'a e Komiunitī Fakaakó 'a e Palani Ngāue 2018-2022 'a e NSW Department of Education.

Ngaahi 'ātakai lelei'

'Oku mahu'inga ke hoko 'etau ngaahi 'apiako pule'anga NSW ko e ngaahi 'ātakai lelei pea ke faka'ilo ma'u pē ki he ngaahi mātu'á mo e kau tauhi' 'a e ngaahi fakalaka 'a e fānauakó mo e ngaahi fanonganongo 'a e 'apiakó.

'E lava e ngaahi mātu'á mo e kau tauhi' ke 'amanaki:

- ke talitali lelei kinautolu ki he'emau ngaahi 'apiakó ke kaungā-ngāue ke tokoni'i e ako 'a e fānauakó.
- ko e fetu'utaki mei he kau ngāue 'a e 'apiakó 'i he taimi lelei, faka'apa'apa pea fakamatala lelei.
- ko e ngaahi vā fakapolofesinalé mo e kau ngāue 'a e 'apiakó 'oku makatu'unga ia 'i he 'ata-ki-tu'a, fai totonu mo e fefaka'apa'apa'aki.
- ke totonu hono tokangaekina kinautolú. 'Oku poupou'i 'a e anga kātaki' mo e femahino'aki' 'i he'etau faka'apa'apa'i ko ia 'a e fa'ahinga kehekehé.

'Oku mau fefaka'apa'apa'aki 'i he'emau ngāue

'Oku mau fakamu'omu'a 'a e lelei 'a e kotoa 'o e fānauakó mo e kau ngāue

'Oku 'ikai tali 'i homau ngaahi 'apiakó 'a e **'ulungāanga 'oku 'ikai malú**

'oku mau ngāue fakataha mo e 'apiakó

Ko hono fakapapau'i 'oku faka'apa'apa'i 'a e ngaahi 'ātakai fakaakó ma'ae kau mēmipa kotoa 'o e ngaahi komiunitī fakaako pule'anga 'a NSW.

‘oku mau fakatupu ‘a e ngaahi ‘ātakai fakaako ‘oku fengāue’aki

‘Oku mau kau kotoa

‘oku mau fengāue’aki ke poupou’i e ako ‘a e fānauakó

Ko e fetu’utaki mo ‘emau ngaahi ‘apiakó

‘E kumi he’emau kau ngāué ha taimi ke talanoa atu ai kiate koe ‘i he taimi ko ē te nau lava ‘o tuku taha atu ai ‘enau tokangá. Kātaki ‘o manatu’iange ‘e ‘ikai ala ‘atā ‘emau kau ngāué ke tali atu he taimi pē ko iá ho’o ngaahi fehu’i’ lolotonga ko ia ‘enau ‘i ha kalasi pe fai e ngaahi ngāue kehe.

‘E fakapapau’i he’emau ngaahi ‘apiakó mo e ngaahi komiunitii’ ‘oku taaau, totonu mo faingofua ke lau ‘a e fetu’utaki tohi’. ‘Oku mau fakalotolahi’i koe ke ke ngāue lelei ‘aki ‘a e ‘imeili’ mo e mītia fakasōsialé ke fehokotaki mo ho ‘apiakó pea mo ma’u ai e ngaahi fakamatala fakamuimuitaha ki he ngaahi me’a ‘oku teu fakahoko ‘i he komiuniti fakaakó.

Ko ‘emau fakahinohino ki he ngaahi mātu’á, kau tauhi’ mo e fānauakó ‘oku ‘oatu ai e ngaahi fakamatala ‘aonga fekau’aki mo e founiga ki he ngaahi lāungá:

<https://education.nsw.gov.au/about-us/rights-and-accountability/complaints-compliments-and-suggestions/guide-for-parents-carers-and-students>

Ko e faka’apa’apa ‘a e fetu’utaki’ ko e totonu

‘I he ngaahi feitu’u ngāue’anga kotoa pē, ‘oku ‘i ai e totonu ‘a e kakai’ ke ongo’i faka’apa’apa’i. Ko e ‘ulungāanga ta’etaaú mo pangó ‘oku ‘ikai hano feitu’u ‘i homau ngaahi komiuniti fakaakó.

Ke fakapapau’i e lelei ‘a e fānauakó, kau ngāué mo e komiuniti ‘i homau ngaahi ‘apiakó, ‘e fakahoko e ngaahi sitepu ke ngāue ki he ‘ulungāanga ta’etaaú. ‘E ala kau ki hení ‘a e fakangatangata e fetu’utaki ki he komiuniti fakaakó pe, ‘i he ngaahi me’a ‘oku mamafaangé, fakafetu’utaki ki he Kau Polisi NSW.

Ko e ‘ulungāanga ta’etaaú ‘e ala kau ki ai, ka ‘oku ‘ikai ngata pē ‘i he:

- Ngaahi ngāue fakaaaoao pe fakamana’i hangē ko e fakamālohi, ngaahi ngau fakamanamana pe vāofi fakasino.
- Lea fakaaaoao pe fakamanamana, kau ki ai ‘a e ngāuea’aki ‘a e fakalielia, ngaahi lea tukuhifo ‘a tangata pe fefine, lau-lanu pe fakasi’isi’i, pe ngāue’aki ha feongoaki ta’e faka’apa’apa.
- Kehe ‘enau ngaahi e kau mēmipa ‘o e komiuniti fakaakó tu’unga ‘i he ngaahi tafa’aki hangē ko ‘enau lotú pe vaivai’angá.
- Fetu’utaki fakamole taimi mo ta’e taaau.

